

הרגיל בנר משמר חרבות ברזל

שבת דף כג עמוד ב

"אמר רב הונא: הרגיל בנר - הויין ליה בנים תלמידי חכמים, הזהיר במזוזה - זוכה לדירה נאה, הזהיר בעיצית - זוכה לטלית נאה, הזהיר בקידוש היום - זוכה וממלא גרבי יין. רב הונא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפתחא דרבי אבין נגרא, חזא דהוה רגיל בשרגי טובא, אמר: תרי גברי רברבי נפקי מהכא. נפקי מינייהו רב אידי בר אבין ורב חייה בר אבין. רב חסדא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפתחא דבי נשא דרב שיזבי, חזא דהוה רגיל בשרגי טובא, אמר: גברא רבא נפק מהכא. נפק מינייהו רב שיזבי"

רש"י

בנים תלמידי חכמים - דכתיב (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור, על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה - בא אור דתורה.

דרי אבין נגרא - חרש עצים. בשרגא - דשבת. חליף ותני - עובר ושונה, כלומר: עובר תמיד. דבי נשא - אביו, ואיכא דאמרי: חמיו. נפק מינייהו - דחתנו כבנו.

תוספות מסכת שבת דף כג עמוד ב

ה"ג תזא דהוה רגילי בשרגא - פי' הבעל והאשה לכך אמר תרי גברי רברבי נפקי מהכא ולקמן אמר חזא דהוה רגילה האשה לבדה לכך קאמר דנפיק חד גברא רבא בזכותה.

מהרש"א חידושי אגדות מסכת שבת דף כג עמוד ב

הרגיל בנר הויין כו'. בכל אינך אמר לשון הזהיר במזוזה בטלית בקידוש משום דבכל הנך האיש מוזהר עליהן ביותר משא"כ בנר דעיקר המצוה באשה לא קאמר גבי איש רק הרגיל דהיינו מרגיל את אשתו להיות רגילה בנר ולגבי האשה הא תנן לקמן במתני' לשון זהירות על ג' דברים נשים כו' על שאינן זהירות כו' ודו"ק:

1. פלא יועץ

נר שנת ונר חנוכה ידוע ונארוז"ל שזכיר זכרן זוכה לזנים ת"ס וענין הזכירות הוא שיהא הכלי כלי שמדליק בו נאח ונקי וסידליק צטונן זית זך וצטנת ירצה צנרות ונהי עוז לכלליק צעטשית ז' פחילות וכתבו מטס האר"י ז"ל שצטנת סנרות לריכה להיות ע"י האיש והסדלקס ע"י האשה ולאם צכל סנלות רחוי לחדם לכחצוק לקיים נגזר ונן המוצקר לעשות כ"ר ליוזרו עאל"ו צנלות כאו סנל צטנכו סכר עוז כי יתן אים חת כל סון ציתו צלחצס לזכות חת צניו לכחכס של חורס זלני נוכס לונר קודס סדלקת כ"ס :

פלא יועץ / סאפר / אליעזר בן יצחק / עמוד 237
הודפס מטובי החכמה

2. שמדליק יותר מן החיוב "נר מצוה ותורה אור" - פתח עיניים שבת כב:

3.

רגיל בנר - ללמוד מנר חנוכה להראות שמחתו בקיום המצוה

ג. זהו ענין הרגיל בנר הו"ל בנין רבנן דהיינו דרגיל להתנהג בכל המצוות כמו בחנוכה דאינו מתבייש לקיים המצוה רק אדרבה מקיימם בפרהסיא.

הרגיל בנר - באמונה שהוא שורש ענין נ"ח

ד. הרגיל בנר פירשו המפרשים דהיינו נר חנוכה ונראה דהענין היינו הרגל בלימודים של הנר חנוכה דאנו לומדים מזה ענין האמונה דצריך להאמין דהכל הוא מהקב"ה ואם רגיל ובוה ומתנך בניו לאמונה דהכל הוא מהקב"ה בזה הוא זוכה לבנין רבנן, וזוכה לבנים ת"ח.

אנו מעתיקים כאן חידושים למעשה במצוות הדלקת נר חנוכה, ואף כי הרבה דברים לא נהגו בזה מ"מ לא נמנעתי להעתיקם וטעם הדבר כי מצאתי בכת"י מהגאון רבי אברהם אזולאי [זקנו של החיד"א] דברים ששמע רבי יצחק סגי נהור בן הראב"ד, והם דברים ששמע מפי אליהו הנביא, ששאל דהרי אמרו חז"ל הרגיל בנר הוויין לו בנים תלמידי חכמים, ותמוה הרי כל ישראל מדליקים נ"ח ומ"מ רובם אין זוכים לבנים ת"ח, ומשיב שם דהסיבה דאף דכל ישראל מקיימים המצוה של הדלקת נ"ח מ"מ רק מיעוטא דמיעוטא זהירים במצוות נ"ח עם כל פרטי המצוה ודקדוקיה, ורק בכח סגולת המצוה בשלימות זוכים לבנים ת"ח ולא ביאר למה נתכוון, ורק בכח סגולת המצוה בשלימות זוכים לבנים ת"ח וכ"ש שיזכה בעצמו לאור התורה*.

שו"ת וזאת ליהודה ליקוטם על הש"ס [ב]. בש"ס שבת דף כ"ג ע"ב, אמר רב הונא, הרגיל בנר שבת הויין ליה בני ת"ח. והקשה הרב ווי העמודים ז"ל ע"ז, דאיך יתכן דנר שבת יועיל לאדם לזכות לבנים ת"ח, דיו שיכפר על שחטאה האשה שהיא כיבתה נר של עולם, ותירץ דלזה ה"י בנר אחד לא סגי, דהוא לכפרה על חטאה, ומה שזוכה לבנים תלמידי חכמים הוא בנר שני ע"כ.

שפת אמת בראשית לחנוכה (ליל ה) אא"ז מו"ר זצלה"ה פי הרגיל בנר להביא ההארה והתחדשות אל ההרגל וכן פי שתכלה רגל. דכליא רגלא דתרמודאי. שהוא ג"כ להסיר ההרגל והטבע. וכ"פ נר לרגלי דבריד. טובל בשמן רגלו. ודפח"ח. ועפ"י זה נראה לפרש שם חנוכה ג"כ על ההתחדשות כי היו תחת יד מלכות יון בגלות וכל ד' מלכויות הם בהטבע וגשמיות. וכתוב אין כל חדש תחת השמש. אבל בנס שהוא למעלה מן הטבע ממילא בא התחדשות וזה חינוך והתחדשות כנ"ל. ובאמת כל גלות הוא רק כדי להיות תמיד ההתחדשות וכן פי בזה"ק וישב ילד מסכן שהיצ"ט ע"י שהוא תמיד בסכנה שהיצה"ר עושה תמיד תחבולות להפיל האדם. ע"י זה יש לו התחדשות תמיד ונקרא ילד נער כו' ע"ש. אבל כשאין מורא מביא הרגל. ולכך יצה"ר נקרא מלך זקן ע"ש. וכל הגלות תמיד רק כדי שיהי אח"כ התחדשות כנ"ל. ולכך אחר שיצאו ממלכות יון נתחדש אצלם מלכות שמים מחדש ויצאו מן הרגילות והטבע כנ"ל. והנס מסייע בימי חנוכה להביא הארה ממה שלמעלה כנ"ל. וחז"ל כתבו טעם ההלל בחנוכה הללו עבדי ה' ולא עבדי יון ע"ש במגילה. והפי' לברר שאלו הדי' מלכויות אין להם שורש ויסוד רק כדי להביא התחדשות ולהיות אח"כ הגאולה ביותר תוקף ועוז. וכי רבת את ריבם כו'. ונראה שהיו בני"י אז במדריגה שפלה עד שסבלו הטבע ולא יצאו לריב כלל עם היונים. בפרט לנקום לא הי' להם כח כלל. לכך נקראו חלשים. ואעפ"כ רב הי' ריבם ע"י שגלוי לפניו ית' שכי' ע"י שנתן אותנו בגלות ותחת יד מלכות יון. אבל בלי' היו דביקים במלכותו ית' כמקודם. ולכך רבת את ריבם. ונמצא ע"י נתברר שהם מיוחדים למלכות שמים ולא למלכות אחרת כלל. שאף שנתן אותם בגלות ת"י. מ"מ זה רק מטעמים הכמוסים ולהביא התחדשות וני"ר כנ"ל. אבל כאשר שולטים בכל תוקף על בני ישראל. אז דוקא. בני ישראל יוצאים מרשותם לגמרי כנ"ל. ולכך הללו עבדי ה'. כי כל זמן שהיו תחת יד מלכות יון היו כמו עבדים שא"י לקבל מלכות שמים כראוי כמ"ש בזה"ק בהר. ועתה נעשו בני"ח וקיבלו מלכות שמים מחדש. ומלכות שמים מביא התחדשות שדביקין בשורש חיות השי"ת ולא בהטבע. לכך נק' חנוכה. [וזה שאמרו ז"ל שחנוכה הוא ישועה לבני"י בגלות כנ"ל. שמברר שהגלות הוא רק כדי להביא התחדשות כנ"ל. ובה נ"ל לפרש מה ששמעתי מאא"ז מו"ר זצלה"ה נכון לבו בטוח בה' סמוך ס"ת חנוכה. ונראה הפי' שבתנוכה מתחזקין בני"י בגלות ובטוחים בהשי"ת שגם זה רק לטובה וסמוך לבם עד אשר יראו בצריהם שהיא הגאולה כנ"ל. וזהו ענין הודאה כמ"ש לעיל]:

עין איה שבת

ארי"ה הרגיל בנר הויין ליה ננים ת"ח. הדמיונות שבין הציורים המנוחשים לדברים הרוחניים הנעלים, ראוי שלא יתגה האדם לומר שהם דברים של תוהו, כי ד' אשר עשה לנו את הנפש הזאת תקן אותה עם כל כחותיה. גם כח המדמה והמצייר, חוקותיהם איתנים ע"פ חכמת אלהים וטובו, וכיון שיש יחס בכח המדמה והמצייר בין אור הנר המאיר [את] המחוּש החושי, לאור התורה המאיר מחשכי הנפש, אותו היחס הוא דבר שיש בו כדי לפעול בזה על זה ע"פ השימוש ביחס זה בדרך הטוב והישר, באופן המטה את האדם לדרכי חיים לשמור דרך ד'. והנה הרגילות בנר פועלת באדם [את] התכונה שירגיש כמה טוב הוא האור וכמה קשה היא הישיבה בחושך, מה שבלא הרגל לא ירגיש כ"כ ויחשוב את האורה רק לדבר של יתרון, ולא לדבר של הכרח שבהשלמת האדם. וביותר כי ריבוי האור מי שמורגל בו אינו מוסיף ריבוי רגש של בהירות, שרק ברגע הראשון של הפגישה יכנסו קרני אור רבות לנקודת הראות ויגרו בעצב הראיה, אבל כפי הערך של ריבוי האור כן יכוּץ האישון ויכניס בתוכו קרני אור מן האור המרובה רק כפי המדה הראויה. מ"מ הרגיל בריבוי נרות יחשק בהם אע"פ שלא ירגיש כ"כ יתרוּנס החושי, אלא שכך היא התכונה הנפשית באדם לאהוב את האורה אחרי שהורגל בה, וההרגל יעמיד את תכונת נפשו על מכוונת הטבעית. וזאת תהיה לאדם להערה, כי אורה של תורה, מי שהורגל בה ונהנה מזיוה, מרגיש כמה הכרחית היא וכמה החושך וחסרון הידיעה רע וקשה, וכפי מדת ההרגל כך תגדל האהבה וההכרה שהאורה התורנית היא תכונה יעצמית לאדם, כאהבת האור החושי לעינים הגשמיות. ובהכשירו לקנות ע"י המוחש את הנטיה לאהבת אורה של תורה, יפותחו בו ההכנות הטבעיות שעיקרן תלוי ברצון פנימי אמיתי, עד שאף אם סיבות מקריות הרחיקוהו בעצמו מאורה של תורה יהויין ליה כנים ת"ח. וזהו תלוי רק בערך הכרתו את אור התורה לענין הכרחי, עד שמי שחסר אותה ידמה ליושב בחושך בערך מי שהורגל כבר באורה ומכיר את יתרון וטובת האור הטוב, ע"כ יש כאן ערך מיוחד לפעולת ההרגל, וורגיל בנר.